

บทความพิเศษของ อ.เชียวชาญ รัตนามัทธนะ

ผู้ก่อตั้งและนายกสมาคมคนแรก (พ.ศ.2531-2550) ของสมาคมบริหารงานจัดซื้อและซัพพลายเชนแห่งประเทศไทย

ฉบับที่ 093 มกราคม-มีนาคม 2566

สอบถามปรึกษาหารือได้ที่

☎ 08 1628 7855

✉ cheocharn@hotmail.com

📞 cheocharn

📘 cheocharn

คอร์รัปชัน Corruption

“คอร์รัปชัน” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายเอาไว้ว่า โกง, เบียดบัง, ทุจริต, ฉ้อราษฎร์บังหลวง, รับสินบน

ตลอดปี 2565 ต่อเนื่องมาจนถึงปี 2566 มีข่าวหนาหูเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันและความไม่โปร่งใสในประเทศไทยแทบจะทุกวัน เป็นต้นว่า อิทธิพลของนักธุรกิจสีเทาจากต่างชาติ อธิปไตยไร้เดียงสาจากรัฐราชการ ในการโยกย้ายตำแหน่ง ตำรวจไร้เดียงสาจากนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว ผู้อำนวยความสะดวกโรงเรียนไร้เดียงสาจากผู้รับเหมา อีกทั้งองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International - TI) ยังได้เผยแพร่ผลการสำรวจดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index - CPI) ประจำปี 2565 ว่าประเทศไทยได้เพียง 36 คะแนนจากเต็มร้อย จัดอยู่ในอันดับที่ 101 จาก 180 ประเทศทั่วโลก

อันดับที่ 1 ของโลกคือเดนมาร์ก สะอาดมาก ได้ถึง 90 คะแนน และอันดับบ๊วยที่ 180 คือโซมาเลีย ไม่ค่อยสะอาด ได้แค่ 12 คะแนนเท่านั้น ลองมาดูประเทศในกลุ่มอาเซียนดูบ้าง

อันดับที่ 5 สิงคโปร์ ได้ 83 คะแนน

อันดับที่ 61 มาเลเซีย ได้ 47 คะแนน

อันดับที่ 77 เวียดนาม ได้ 42 คะแนน

อันดับที่ 101 ไทย ได้ 36 คะแนน

อันดับที่ 110 อินโดนีเซีย ได้ 34 คะแนน

อันดับที่ 116 ฟิลิปปินส์ ได้ 33 คะแนน

อันดับที่ 126 สปป.ลาว ได้ 31 คะแนน

อันดับที่ 150 กัมพูชา ได้ 24 คะแนน

อันดับที่ 157 เมียนมาร์ ได้ 23 คะแนน

(หมายเหตุ - มิได้มีการสำรวจประเทศบรูไน)

ดังนั้นถ้าเปรียบเทียบกันเองระหว่างประเทศในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ไทยก็จะอยู่ในลำดับที่ 4 ในกลุ่มอาเซียน แต่ถ้าเทียบกันทั้งโลก 180 ประเทศ ไทยก็อยู่อันดับที่ 101

อย่าเพิ่งถอนใจหรืออ่อนใจกับข้อมูลเชิงลบเหล่านี้ อย่าเพิ่งดีใจคิดว่าคนไทยที่โกงนี้เสียไม่ได้ โปรดทราบว่าคนชาติอื่นก็โกง อังกฤษก็โกง ยูเครนก็โกง รัสเซียก็โกง อเมริกาก็โกง จีนก็โกง มิใช่โกงอยู่เฉพาะคนไทยหรือครับ ต่อให้ออกกฎระเบียบเข้มงวดอย่างไรก็ไม่สามารถป้องกันการโกงได้หรือครับ ภาษิตนี้ยังใช้ได้อยู่นะครับคือ **"ไม่มีอะไรภายใต้ดวงอาทิตย์นี้ที่โกงไม่ได้"** ถ้าคนมันจะโกง

มีบทความในแม็กกาซีน Supply Management ของสถาบันบริหารงานจัดซื้อจัดหาของประเทศอังกฤษ เขียนเอาไว้ว่า **"Five percent of people are incorruptible and five percent are totally corrupt. The rest are just waiting for the right opportunity."** แปลเป็นไทยว่ามีคนอยู่ 5% ที่มีมือสะอาดมาก และอีก 5% โกงแหลก ที่เหลืออีก 90% นั้นรอจังหวะเหมาะ ๆ (หรือรอकिनตามน้ำนั่นแหละ)

อีกภาษิตหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการโกงซึ่งก็ยังคงใช้ได้อยู่ก็คือ **"ไม่มีทุจริตใดที่ทำได้โดยไม่ทิ้งร่องรอย"** ซึ่งหมายความว่า เป็นไปไม่ได้ที่จะโกงได้อย่างแนบเนียนจนจับไม่ได้ ยังไงก็มีร่องรอยให้ตามจับจนได้แหละครับ ปัญหาอยู่ที่ว่าจะจับหรือไม่จับต่างหาก และเมื่อจับได้แล้วจะ Take action ยังไงต่างหาก บางทีจับได้แล้วก็ถือโอกาสรีดไถเพื่อจะแลกเปลี่ยนกับการช่วยปกปิดเรื่องให้ก็ได้ เรียกว่า **"ทุจริตซ่อนทุจริต"** หรือ **"โจรปล้นโจร"**

ในการบรรยายที่ผ่านมานั้นผมมักจะเตือนนักจัดซื้อว่ากระบวนการคอร์รัปชันนั้นไม่มีความลับ อะไรก็ตามถ้าทำอยู่คนเดียวก็สามารถเก็บเงียบเป็นความลับเก็บจนให้ตายไปกับตัวได้ แต่กระบวนการคอร์รัปชันไม่มีทางเป็นความลับเพราะต้องมีผู้เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยหลายคน สมมติว่าเซลล์แมนของซัพพลายเออร์เป็นฝ่ายเสนอสินบนให้ฝ่ายจัดซื้อ อย่าคิดว่ารู้กันแค่สองคนนะ มากกว่านั้นแน่นอน เพราะเซลล์แมนต้องเสนอขออนุมัติจากหัวหน้าในระดับผู้บริหาร ผู้บริหารก็ต้องนำเสนอคนที่ใหญ่กว่านั้นอีกเพื่อให้ส่งลงมาที่ผู้บริหารฝ่ายบัญชีว่าต้องการเงินไปจ่ายใต้โต๊ะให้นักจัดซื้อ จากนั้นผู้บริหารฝ่ายบัญชีก็สั่งให้เจ้าหน้าที่ซิกแซ็กเบิกเงินออกมาสรุปว่ารู้กันหลายคน แล้วก็เล่ากันปากต่อปากโดยที่แต่ละปากก็จะกำขับเป็นทอด ๆ ว่า **"รู้แล้วก็เหยียบเอาไว้ซะ"** และแต่ละทอดก็ใส่ไข่ในนมละเลงต่อขยายจนเป็นเรื่องใหญ่โต สมมติว่าเซลล์แมนใส่ซองมาให้ใต้โต๊ะ 50,000 บาท คิดหรือว่าเขาเบิกมาแค่นั้น?

การขึ้นไปที่อื่นเช่นต้องแก้ไขตรงนั้นเสียก่อน ต้องเปลี่ยนแปลงตรงนี้เสียก่อน คุณต้องทำอย่างโน้นสิ อย่างนี้สิ เกียงกันไปเกียงกันมาให้ทำโน้นก่อนทำนี่ก่อนก็ไม่ว่าเมื่อไรจะแก้ไขกันได้เสียที ก่อนที่จะไปสั่งหรือไปตำหนิคนอื่นหรือไปโทษช่องโหว่ของระบบระเบียบ น่าจะเริ่มที่ตัวเราก่อน ถ้าตัวเราเองยังเลอะเทอะแปดเปื้อน ก็อย่าไปเรียกร้องให้คนอื่นทำโน้นทำนี่เลย

ในช่วงปี พ.ศ.2531-2550 ซึ่งเป็นยุคที่ผมได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งนายกสมาคมบริหารงานจัดซื้อและซัพพลายเชนแห่งประเทศไทยติดต่อกันยาวนานถึง 18 ปีนั้น ผมได้รับเชิญให้ไปบรรยายตามสถานที่ต่าง ๆ มากมาย มีอยู่ครั้งหนึ่งที่สโมสรโลออนส์เชิญให้ผมไปบรรยายเกี่ยวกับเทคนิคการจัดซื้อจัดหา แต่ก่อนจะขึ้นเวทีบรรยายก็มีสมาชิกโลออนส์บางคนมาทักทายและถามผมว่า...

"โชคดีจังครับได้เจอนายกสมาคมจัดซื้อโดยตรง ขอถามหน่อยสิครับว่า เมื่อไหร่ นักจัดซื้อจะเลิกคอร์รัปชันกันเสียทีครับ แอ้งจังเลย ท่านนายกจะแก้ไขยังไงครับ"

ผมก็จะไม่ตอบข้างเวทีแบบตัวต่อตัว แต่จะเสียง ๆ ไปว่า **"เดี๋ยวผมจะอธิบายบนเวทีให้ฟังพร้อม ๆ กันจะดีกว่านะครับ"**

พอขึ้นเวที ผมก็บรรยายตามหัวข้อที่เขาขอให้มาบรรยาย เมื่อบรรยายจบผมก็ปิดท้ายก่อนลงจากเวทีว่า...

"ขอตอบคำถามนิดนึงนะครับ เมื่อสักครู่ก่อนที่ผมจะขึ้นเวทีมาบรรยายก็มีสมาชิกบางท่านถามผมว่าเมื่อไรนักจัดซื้อจะเลิกคอร์รัปชันกันเสียที และจะแก้ไขกันยังไง ผมขออธิบายดังนี้ครับ เรื่องคอร์รัปชันนั้นดับมือข้างเดียวไม่ได้ เนื่องจากฝ่ายขายก็อยากได้ออเดอร์หรืออยากเอาชนะคู่แข่งให้ได้ เมื่อสู้กับคู่แข่งแบบแฟร์ ๆ บนดินไม่ได้ก็เล่นใต้ดิน จึงยึดเยียดให้สินบน ส่วนฝ่ายจัดซื้อก็เป็นมนุษย์ปุถุชนยังมีความโลภความอยาก เมื่ออีกฝ่ายแอบให้ อีกฝ่ายก็แอบรับ ท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติในห้องนี้ทุกท่านเป็นผู้บริหารระดับสูงของบริษัทต่าง ๆ กันทั้งนั้น ท่านจับจ้องเพ่งมองลูกน้องของท่านที่เป็นฝ่ายจัดซื้อเพราะกลัวเขาจะกินสินบน ท่านออกประกาศออกกระเทียบห้ามโน่นห้ามนี้ขบยับเพื่อให้มั่นใจว่าฝ่ายจัดซื้อของท่านจะไม่โกง ท่านประกาศอย่างแข็งขันว่าต้องทำงานอย่างมีจรรยาบรรณ แต่ตัวท่านเองในฐานะผู้บริหารก็กลับมีเงินลับที่กันเอาไว้ก่อนหนึ่งเพื่อเอาไปให้สินบนแก่ฝ่ายจัดซื้อของลูกค้าของท่าน ซึ่งแน่นอนว่าผิดจรรยาบรรณของการทำธุรกิจที่ดี ท่านผู้มีเกียรติครับ แทนที่ท่านจะถามผมว่าเมื่อไรนักจัดซื้อจะเลิกคอร์รัปชันกันเสียที ผมอยากจะเรียนถามท่านว่า เมื่อไรท่านจะยุติกันเงินเอาไปยึดเยียดติดสินบนให้ลูกค้าท่านเสียทีล่ะครับ"

ผมพูดจบก็มีคนปรบมือให้เกือบทั้งห้อง ยกเว้นบางคนที่ยังมองหน้ากันเองเล็กน้อย ตอนมอบโล่ขอบคุณ นายกสโมสรไลออนส์ผู้ขึ้นมามอบโล่กระซิบบอกผมว่า **"ผมรำคาญพวกดีสองหน้าจังครับ ชอบคุณอาจารย์อย่างมากครับที่ช่วยดับหน้าสั่งสอนพวกมือถือสาปากถือศีล"**

ผมเป็นวิทยากรบรรยายและเป็นที่ปรึกษาในวงการจัดซื้อจัดหามายาวนานมากกว่าสามสิบปี ผมได้สอดแทรกประเด็นที่เกี่ยวกับจรรยาบรรณในการจัดซื้อลงไปในเรื่องการบรรยายของผมเสมอ พยายามปลูกฝังจิตสำนึกให้เกิดความตระหนักว่าสิ่งใดบ้างที่นักจัดซื้อไม่พึงกระทำ แม้จะมีได้ทุจริตแต่ถ้าเป็นพฤติกรรมที่น่าเกลียดน่าตำหนิ น่าสงสัยก็ต้องหลีกเลี่ยง เสียชื่อเสียงทั้งตนเองและทั้งบริษัทต้นสังกัด

ผมเชื่อว่าปัจจุบันการคอร์รัปชันในวงการจัดซื้อจัดจ้างของเอกชนลดลงไปเยอะแล้ว การที่ผมอยู่ในวงการนี้มานาน ผมจึงมีโอกาสดูสนทนาซักถามกับซัพพลายเออร์หลายรายเกี่ยวกับเรื่องนี้ คำตอบที่ได้รับมาก็ออกไปในทำนองที่ว่า นักจัดซื้อน่าจะเฝ้าระวังเรื่องเงินสินบนยังมีอยู่ ยังไม่หมดสิ้น แต่ยุคนี้ลดลงไปเยอะ ที่ยังมีอยู่ตอนนี้ส่วนใหญ่ก็เป็นส่วนราชการ ส่วนในหน่วยงานเอกชนนั้นหายไปเยอะ

และจากการที่ผมได้พูดคุยกับนักจัดซื้อหลายรายก็ได้คำตอบที่สรุปออกไปในทำนองที่ว่า ซัพพลายเออร์น่าจะเฝ้าระวังเงินยึดติดสินบนเพื่อจะให้ฝ่ายจัดซื้อกระทำหรือละเว้นการกระทำบางอย่างก็ยังมีอยู่ แต่ก็หายไปเยอะแล้ว ไม่ซักจูงโน้มน้าวยึดเยียดแบบรุ่มร่ามและชะล่าใจเหมือนแต่ก่อนแล้ว และนักจัดซื้อเป็นจำนวนมากก็บอกกับผมว่าตั้งแต่ทำงานจัดซื้อยังไม่เคยเจอซัพพลายเออร์ที่เสนอสินบนให้เลยสักครั้ง

ผมขอสรุปว่า ปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างของธุรกิจเอกชนในประเทศไทยสะอาดขึ้น ภาพลักษณ์ของนักจัดซื้อจัดหาดีขึ้นกว่าแต่ก่อนเยอะเลย แม้ว่าน่าจะยังไม่ใสแจ๋ว แต่ก็ไม่น่าจะน่ากลัวอย่างแต่ก่อนแล้วล่ะครับ